

Postprotest - en intervju

Intervju med Per Herngren av Thor Rutgersson som senare publicerades i [Demokratimodellen, Trinambai, 2015](#).

Thor: Den här boken handlar ju om att försöka förändra organisationer och föreningar – folkrörelser. Att våga stå upp för ett öppnare klimat och att driva på för positiv utveckling. De flesta av oss, som på ett eller annat sätt är aktiva i civilsamhället, spenderar en del tid och kraft på att klaga. Vi klagar på hur saker är. Vi pratar om hur det borde vara. Vi kanske då och då höjer rösten även på ett möte eller på vår arbetsplats – när det verkligen är någonting som är fel. Men sedan händer inte så mycket mer. Jag kom att tänka på det när jag läste en historia i en av dina böcker, om skillnaden mellan att protestera och på att göra motstånd. Du menar att det inte är samma sak, men att vi blandar ihop det här, allt som oftast. Kan du förklara lite kring det? Vad är skillnaden?

Protesten riktar sig bort

Per: Protest är att vända sig mot ledare och regeringar – och göra dem till subjekt, kräva att de ändrar sig. Men protester avsätter ju därmed oss andra som regerande. Protesten återinsätter istället en regering eller ett parlament som regerande. Protest stärker därmed maktordningar som redan dominerar.

Befrielse blir, enligt feministen Sara Ahmed, att vända oss i nya riktningar. Vi vänder oss mot varandra, över- och underordnade, istället för att rikta oss mot härskare och regeringar eller mot vinst och karriär.

Ickevåld och performativa handlingar

Ickevåld låter mål och medel bli samma sak. Ickevåldsmotstånd skapar faktisk befrielse. I varje aktion. Varje ickevåldshandling uppnår befrielse.

Handlingar som direkt uppnår sitt mål kallas av queerfeministerna Judith Butler, Karen Barad och Sara Ahmed för performativa handlingar. Performativ politik och Gandhis ickevåld bygger befrielse långt från föreställningen om den stora framtida Revolutionen eller den stora Befrielsen långt därborta.

Revolutioner svärmar

Ickevåld är inte en stor revolution, den är snarare många revolutioner. Många revolutioner som ofta slår sig ihop och kommer tillsammans. Som ett fiskstim, eller en svärm av flygmyror. Ickevåld, performativa handlingar, bygger svärmar av befrielser, svärmar av revolutioner. Dessa svärmar av befrielser börjar tränga undan och ersätta andra ordningar.

Det här innebär givetvis kamp eftersom andra maktordningar gör motstånd när de trängs undan.

Motstånd handlar därmed mycket om just motståndskraft: Motståndskraft att klara av fängelse, skadestånd eller avsked. Inte så mycket om att som enskild själv klara av det utan om att vi tillsammans bygger motståndskraft.

Vi är sårbara, vi behöver varandra.

Det är bara genom motståndskraft organismer och kroppar kan ta plats. Den kropp eller det ekosystem som inte har motståndskraft kollapsar snart, de slutar att ta plats.

Thor: Du har alltså (bland mycket annat) skrivit en handbok om civil olydnad – och situationer som beskrivs i den kanske inte riktigt liknar de som uppstår i våra svenska föreningar och organisationer. När är det okej att göra aktivt motstånd och när räcker det att protestera? Var går gränsen? Och hur kan en känna igen den?

Per: Vi behöver lämna protesten om vi vill ha politisk förändring. 2005 lanserade ickevåldsaktivister från fem länder och två kontinenter termen postprotest. Postprotest jobbar både med självkritik då vi fastnar i nej-sägandet samt med att bygga politiska praktiker och teorier som är proaktiva och skapande, där mål och medel är ett.

Protesten hindrar befrielse

Protesten har blivit det stora hindret för befrielse. Folkrörelser behöver fokusera på att faktiskt bygga de samhällen och de ordningar vi vill leva. Och vi behöver göra det så att de trängs undan och ersätter förtryckande ordningar. En del av detta byggande är lagligt, andra delar innebär civil olydnad.

När förtryck och systematiskt våld uppstår går ickevåld in i våldet. Civil olydnad blir därmed inte en protest utan ett sätt att bryta den lydnad som gör förtrycket möjligt.

Politisk förändring handlar inte så mycket om att skapa alternativ vid sidan av. Befrielse går in i förtrycket och tränger undan och ersätter det med en annan samhällsordning. När denna befriande ordning fångslas och ställs inför rätta börjar den verka även i domstolar och i fängelser.

Hacktivister skulle säga att lagen hackas. Queerteoretiker skulle säga att lagen queeras. Civil olydnad blir lagstiftning. Civil olydnad börjar regera. Detta är svårt att föreställa sig eftersom vi tror att regerande är något stort och långt borta.

I plogbillsrörelsen använder vi hammare för att smida om vapen till något bättre, något som ger liv istället för död. Avrustning utförs genom avrustning. En del miljögrupper cementerar igen avloppsrör som släpper ut gift. Underjordiska järnvägar, vilka sällan är speciellt underjordiska, hjälper flyktingar över nationalstatliga gränser. Och fristadsrörelsen ger fristad till flyktingar som flyr eller gömmer sig. Dessa rörelser regerar. Med tiden kan deras regerande smitta av sig och bli den etablerade ordningen.

Civil olydnad inriktar sig på konkreta frågor. Samtidigt är den en långsiktig kamp mot vår lydnad, mot vår flykt in i laglydig aktivism. Civil olydnad blir därför aldrig en enfrågerörelse. Befrielsen i en lokal aktion kring en specifik fråga sprids och blir befrielse i helt andra frågor. Varje ickevåldshandling smittar av sig på märkliga sätt, den börjar befria i oväntade och oavsiktliga sammanhang.

Per Herngren & Thor Rutgersson
2014 02 04, version 0.1.3

Texter om postprotest

[Postprotest och proaktivt motstånd](#)

[Deleuze, Nietzsche & postprotest](#)

[Protest avsätter oss som regerande](#)

[Anti ger makt makt - Sara Ahmed](#)

[Kritik döljer lydnad - Sara Ahmed](#)

[Protest blir fetischism - Žižek](#)

[Protest mot det negativa gör det positivt](#)

[Problemet är de som protesterar: Thoreau](#)

[Samhällsförändring är rekursiv](#)

[Motstånd i resonans - påverkar inte](#)

[Respons ej politisk påverkan: Judith Butler](#)

[Påverka inte - Islamisk occasionalism](#)

[Demonstrationståg från militär styrka](#)

[Yta utan djup](#)

[Köp inte grisen i säcken](#)